

Niet zonder elkaar - bloemen en insecten. L. Schoonhoven et al. (18 auteurs). 2015. Uitg. Natuurmedia Amsterdam. ISBN 97890824433609. 188 pag. Prijs: € 24,50 (voor leden natuurorganisaties € 19,50). Te verkrijgen in boekhandel of via www.natuurmedia.nl.

Dit boek over bloembestuing en andere facetten van de bloembioogie presenteert zichzelf als de opvolger van Jac. P. Thijsse's 'De Bloemen en haar vrienden' uit 1934. Dat is geen bescheiden vergelijking, maar het boek maakt dat gelukkig ook waar. Het boek is dan ook de winnaar van de Jan Wolkers Prijs 2015. Het grootste deel van het boek is gewijd aan een zorgvuldige beschrijving van bestuing in al haar facetten. Zelfbestuing en kruisbestuing komen daarbij uiteraard aan de orde, maar bijv.

ook de door evolutie ontstane complexe relatie tussen bloemvorm en bestuivers. Het hoofdstuk over het waarnemingsvermogen van insecten zal voor velen onbekende en heel interessante informatie bevatten. Dat geldt zeker ook voor de verleidingsmechanismen van bloemen. Een zeer interessant hoofdstuk gaat in op de economische aspecten bij zowel plant als insect: het produceren van nectar kost energie en dat geldt natuurlijk ook voor de benodigde geur- en kleurstoffen. Tegelijkertijd maakt het insect ook hoge kosten voor het vliegen. Die aspecten hebben tot complexe relaties geleid. Zo varieert bijv. de nectarproductie sterk over de dag. De laatste twee hoofdstukken gaan in op een aantal zorgelijke ontwikkelingen. Daarbij is eerst aandacht voor het belang van bloembestuing voor de landbouw waarbij ook het dalende aantal imkers in Nederland aan de orde komt, evenals de bestuing in kassen. Tevens constateert het boek een sterke achteruitgang van de wilde bijen in Nederland en gaat kort in op de belangrijkste oorzaken. Het boek is heel aantrekkelijk vormgegeven en zeer prettig geschreven. Alle hoofdstukken bevatten veel voorbeelden met vaak minder bekende en vaak heel aardige feitjes.

Het boek geeft een mooi en compleet overzicht van de bloembioogie, beginnend bij Linnaeus en eindigend bij moderne inzichten over bijv. achteruitgang in biodiversiteit. Daar zit ook de enige valkuil: het boek geeft een fantastisch en compleet overzicht voor de minder goed ingewijden in deze aspecten van de bioogie, maar de goed geschoolde bioloog zal het boek enerzijds zeer bewonderen, maar tegelijkertijd wel wat meer diepgang of nieuws over actuele onderwerpen willen lezen. Veel kennis over bloembioogie is immers al heel lang bekend. Gelukkig staan er voorbeelden in het boek die aan het denken zetten. Een mooi (lees: tragisch) voorbeeld is dat van de Harlekijn (*Anacamptis morio*) op Texel. Deze orchidee is een bedrieger: in de spoor zit geen nectar. In een kleine populatie is dat niet zo erg: voor de bestuivers, hommels in dit geval, dat in de gaten hebben, is er al enige bestuing tot stand gekomen. Maar in de heel grote populatie op Texel, onnatuurlijk groot volgens de auteurs, hebben de hommels dat zodanig vroeg in de gaten dat het overgrote deel van de Harlekijnen in het geheel niet meer bestoven wordt. Warm aanbevolen!

Bart van Tooren